

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful ese de două ori pre septembra: Duminecă și Joi. — Prenumeratia se face în Sabiu la expediția foieci pre afara la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretul prenumeratia pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 56 ANULU XXI.

Sabiu, in 12/24 Iuliu 1873.

tru celelalte părți ale Transilvaniei pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri străine pre anu 12 $\frac{1}{2}$ anu 6 fl. Inseratele se plătesc pentru întâia ora cu 7 cr. sîrul, pentru a doua ora cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pe urmă a treia ora cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Nr. 8 Metrop. 1873.

Venerabilu Consistoriu archidiecesanu!

Consistoriul Metropolitan român de rel. ort. or. în siedintă sea din Sabiu 9/21 Iuliu 1873, tineră sub președintia Ilustratiei Sele prea Sântitolui Episcopu alu Caransebesului Ioan Popasu, în absență celor mai bătrâni sufragani — au luat cu adenea dorere la cunoștinția vacanță Seauului Metropolitan alu Metropoliei ort. române din Sabiu intemplata prin repausarea marilor și nemuritorialui nostru Metropolitan Andrei B. de Siaguna, și spre intregirea acestei vacanțe resp. spre alegerea nouui Metropolitan în intellesul Statutului nostru organicu, conformându-se §§-ilor 156 și 170 din acea lege fundamentală a bisericii noastre, au luat urmatorele dispoziții resp. decizii:

Congresul naționalu bisericescu electoralu se conchiamă pre 26 Augustu 1873 st. v. la Sabiu, în care di după convocarea spiritului săntu se va deschide.

a) Acestu congresu se compune din membrii congresului naționalu bisericescu alesu la 1870, intregită în intellesul § 155 St. org., de după care archidiecesa are sa alegă înca 30 de deputati ad hoc a deca 20 mireni și 10 preoți.

b) Totu-de-odată se provoca cons. archidiecesan a alege deputati și în acele cercuri care au devenit vacante.

In privința punerii în lucrare alegierilor consistoriului metropolitan a aflată de bine a dispune urmatorele :

1. La 29 Iuliu 1873 st. v. sa se publice alegerea deputatilor mireni în toate bisericele cercului vacantu.

Totu deodata se provoca venerabilu consistoriu a dispune alegerei noue în toate cercurile devenite vacante.

Spre punerea în lucrare a acestor alegeri cons. metropolitanu a aflată de bine a dispune urmatorele :

1. La 29 Iuliu 1873 st. v. sa se publice alegerea deputatului mirenu în toate bisericele cercului vacantu.
2. La 5 Augustu 1873 st. v. sa se tiene alegerea deputatilor mireni în toate bisericele din cercurile vacante.
3. La 12 Augustu 1873 st. v. sa se tienă scrutinul în locul de pâna acum alu scrutinișorii și sub conducerea comisariului cons. de pâna acum's, carele se fie înscrințiat de timpuriu despre acestă.
4. La 3 Augustu st. v. sa se facă alegările deputatilor preoțesci și cercurile devenite vacante.

La acestea se adaugă ca cercurile electorale remânu totu acelea cari au fostu și la alegările congresuali din anul 1870.

Ori-ce scrisori provenite din cauza alegierilor aci dispuse suntu a se transpone fără amenare consistoriului metropolitan plenar.

Consistoriul metropolitan recerchează oficiosu pre venerabilu consistoriu diecesanu.

Că acelă se binevoiesca a dispune în celu mai scurtu tempu toate cele de lipsă pentru sigură realizare a mai susu arestatelor alegeri la termenele mentionate, adăugendo, că venerabilu consistoriu archidiecesanu se binevoiesca a atrage atenția organelor respective bunului nostru poporu și a loru comisari consistoriali asupra formelor prescrise, în St. Org. pentru a căroru neobservare s'ar potă intempletă nimicirea alegierilor facute.

Din siedintă consistoriului metropolitan tineră în 9/21 Iuliu 1873.

Ioanu Popasu, m/p.
presedintele consistoriului metropolitan.

Dr. Ioanu Borcea, m/p.
not. prov.

Consistoriul metropolitan sub presidiul Pr. Sântiei Sele Episcopului Caransebesului Ioan Popasu, după cum audim, și-a încheiat alături siedintele sele, și eri a verificat protocolul din urma.

Resultatul siedintelor este convocarea congresului electiv pre 26 Augustu st. v. a. c., eschirerea alegierilor congresuali supletorie în archidiecesa și alegerea comisariului congresual în persoana Présantiei Sele P. Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicovicu.

Cădou aru și rezultatul acestă useatu asiă

dopă cum lu vedem în siturile de mai susu, aru și... ce crede ceteriorul ca voimă a dice? reu? căci nu i se raportea despre desbaterile cele pline de pietatea defunctului Metropolitanu, căruia numai pigmei usiori de minte i se pună cându înainte, cându alătura, cându din gratia și înapoi'a lui? Lucru, durere, inse nu e asiă. Desbaterile au loatu onu aeru ostilu reposatului Metropolitanu, ba dlu Babesiu a mersu asiă de departe, incătu a vrutu sa siéda la judecata accusatorii satia cu metropolitul a căruia merite suntu recunoscute de tota lumea.

Man merkt die Absicht und man wird verstimmt (se ve deintentiunea și omulu 'si perde cumpetulu), dara se vede și istorulu de unde curge acestă turburăla a cărei cavaleru, din nescinția și necunoscinția de cauza, se pare a deveni totu mai multu și mai multă dlu Babesiu.

In nrula venitoriu vomu reveni asupra acestui obiectu.

Congresul electivu.

II.

Amu disu ca alegerea 'si are și parteua sea esentiale, pentru ca Metropolitanul românilor gr. or. din Transilvania și Ungaria este totu odata și Archiepiscopulu transilvanu român.

Unu Archiepiscopu său Episcopu a avut de cându exista creștinismul obligaminte forte grele. Asiă, spicindu cătu de fugitivu în sită scriptura, ceteru în carte aplului Paulu cătra Titu: „Pentru acestă te-amu lasatu pre tine in Crite, că cele ce lipsescu sa le indreptei și sa asiedi prin cetăti preoți precum eu ti-amu pruncit.“ (capu 1, 5.) In versurile următoare din acelasi capu alu aceleiasi cărlă cătra Titu, se dau indreptările despre aceea cum sa fia cei ce se voru asiedia preoți și adeca sa fia: „barbati nepatali, că nisce economi ai lui Ddieu, omeni cari nu umbla numai după placerea loru, nemaniosi, neinjuratori, neiritabili, neagonisitori de dobanda urita.“ Caus'a, pentru carea să cere că episcopulu sa fia cu priveghiare, că sa aiba preoții asiediati de densulu, insusiri bune, sa fia „poterici intru a indemnă cu invictatura sanatosa, și pre cei ce graiescu in protiva a-i certă.“ Iéra in carte I cătra Timotei capu 6, v. 11 și 12 dice: „Iéra tu omulu lui Ddieu, fugi de aceste (iubirea de argintu, tentatiuni, curse și poste multe fără de socolă) și urmează dreptatea, pietatea, credința, caritatea, rabdarea, blandetele. Lupta-te luptă cea buna a credinței, apuca-te de viață cea vecinica, la carea esti chiamat, și ai marturistu marturisirea cea buna înaintea mai multoru marturii“. „O Timotee! lucrul celu incredintat tie padiesce-lu, deparandu-te de glasurile deserte cele spurcate și de vorbele cele protivnice ale sciintiei celei ce minte numele“*) (I c. Tim. 6, 20).

La I carte cătra Timoteu capu 3, se spune deădreptulu ca episcopulu sa fia nepatalu, barbatu unei muieri, trézu, intregu la minte, piosu, iubitoru de straini, invictatoru nebeticu; negrabnicu a bate, neagonisitoru de dobanda urita; ci blandu, nesadnicu, neiubitoru de argintu, cas'a sea binechivernisindu-si, feciorii avendu ascultatori cu tota cucernicia... Nu de currendu boteditatul, că nu umflându-se in osendă

*) Judecătiei cu nume mincinosu său mincinoso (τῆς ψευδωνύμου γνῶσεως).

diavolului sa cada. „Pastoriti turm'a lui Chsu cea dintâiu, voi purtandu grigia nu cu sil'a, ci de voia sî dupa Ddieu; nu cu agonisele urite, ci cu osărdie: nici că cum a-ti stapani preste, cleruri, ci pilde facendu-ve turmei“, dice apost. Petru I, 5, 2. 3.

Dara căte alte citate nu amu puté aduce din scriptura despre insemnataea acestei sarcine sî pentru carea biseric'a a statoritu dela inceputulu ei cualitatile acelor ce au sa pôrte sarcinile. In scierile lui Clement eppulu Romei astâmu, ca escandu-se in Corintu pre tempulu acel'a niscari neintielegeri intre presbiteri s'a vediutu (Clementu) necessitatua serie o epistola cîtra Corinteni, in carea la c. 44 se dice: Prevediendu apostolii ca in viitoru se voru nasce certe pentru conducerea comunei au instituitu episcopi (sî diaconi) sî au dispusu că dupa mórtea loru sa se asiedie barbati apti in loculu loru.

Episcopii avura dela inceputulu crestinis- mului sî dîu'a de astadi a sustiené unitatea conducerei bisericesci. Acést'a se vede că unu ce naturalu, că unu ce ce se intielege de sine.

Ce insemnataea au avutu episcopii in secului cei dintâiu ai crestinalatiei, se vede sî din scierile lui Ignatiu. Asiá in epist. ad Trall. dice: toti privescu in diaconi o porunca a lui Iisus Chsu, sî pre episcopi că pre Iisus Christosu, iéra pre presbiteri că pre sinedriulu lui Ddieu, sî reuniunea apostolilor (*σύνδεσμον ἀποστόλων*).

La Ireneu sî Tertulianu apostolii nu suntu comparati cu Chsu, dara ii vedemu că adeverati succesi ai apostolilor. Ireneu in scirea sea contra ereticilor dice: episcopii suntu asiediati de apostoli in biserica sî suntu succesi loru pâna la noi s. c. l. Tertulianu provoca cu vehementia pre eretici sa arete, carea este originea episcopiloru loru! o potu ei deduce dela apostoli, precum se intembla acést'a cu crestinii cei adeverati, carii d. e. aréta ca

biseric'a Smirnei a avutu dupa apostolulu Ioanu pre episcopulu asiediatu de acest'a, pre Polycarpu.

Insemnataea unui episcopu o vedemu mai departe din nenumeratele canone ale bisericei ecumenice, cari spunu cum trebuie sa sia pregatitul individulu carele voiesce sa ia sarcina acést'a asupra-si.

Celu dintâiu canonu apostolescu i da insemnataea dicendu, ca are a se chirotoni de doi sî de trei episcopi. Mai departe can. 80 apost. dispune: Celu ce din viéti'a paganesca au venit u si'a boteditu, sî celu ce din viéti'a prihanita s'a reintorsu, nu este dreptu sa se faca indata eppu, caci lucru nedreptu este, că sa sia acel'a altor'a inveniaturu, carele nu au fostu ispitit din destulu, afara déca se face acest'a dupa charulu dumnedieescu. Iéra can. 10 dela Sardice'a dice, ca nimenea, sia bogatu, sia inveniaturu sa nu se inainteze la demnitate de eppu pâna n'a petrecutu unu tempu indelungat in fia-care gradu sacerdotale, caci altcum se vatema inveniaturu apostolului Pavelu cîtra Timot. 5, 22, „mânile in graba pre nimea sa nu pui“.

Canonulu 17 alu sinod. alu I-II, dice: In tôte ingrigindu-se pentru bun'a orenduiela bisericesca, sî acést'a a o otarí amu astalu de necesariu ca nîne din mireni sî monachi cu graba sa nu se inaltie la inaltimia episcopiei, ci in gradurile bisericesci, dintâiu esaminatul fiindu, asiá sa primésca chirotoni'a demnitatiei episcopesci. De-si pâna acum unii dintre monachi sî laici asiá aducendu cu sine necessitatea numai decât s'a astalu demni de onoreaza eppale, cari au stralucit cu fapt'a buna sî bisericile loru le-au adus la inaltimie; in se aceea, ceea ce arare ori se intembla, nu putem statui nici decum de legea bisericei, sî de aceea decidemu, că pre viitoru nici decum sa nu sia, afara déca acel'a, care are a se chirotoni dupa canonu, au trecutu prin gradurile sacerdotali, implindu in fia-care gradu tempulu legiuuitu.

Canonu 12 alu sinod. VI ecum. pentru că sa pôta ingrigi de turma, opresce definitivu eppiloru casatoriu sî vietuirea in casatoria.—

Insemnataea Archiepiscopului nostru o o mai putemu astă in istoria nostra natinnale cu folosele sî daunele cari se deriva dela archieppi buni si dela archieppi rei sî slabi.

„Vechi'a metropolia“ este o oglinda curata a trecutului pâna in momentele de fatia despre archiepiscopii nostri sî despre faptele sî resultatele faptelorloru loru, incât nu mai avemu lipsa a adauge nimic'a dela noi.

Dreptu aceea fatia cu cele citate sî cu multe alte locuri asemenea celor citate ce va avea sa faca congresulu electivu, acum cîndu are sa aléga pre metropolitulu românilor din Ungaria si Transilvania si pre archiepiscopulu Transilvaniei?

De siguru ca voru caută că barbatulu pre care lu voru pune pre scaunulu metropolitanu respective pre celu archiepiscopescu sa aiba insusirile indigitate de apostoli sî canone, sa sia adeveratu succesoru alu apostolilor si sa scia sustiené legatur'a sî reuniunea bisericei.

Conscientiositatea sî amu puté dice serupulositatea cu carea tratéza apostolii sî sinodele sî totu asiá sî scierile singuratecilor parinti bisericesci insemnataea episcopale este de ajunsu, de a provocă o fundata si serioasa cugetare a celor respectivi pre cine voru sa aiba de chivernisitoriu alu bisericei.

Că români gr. or. in provinci'a metropolitana restaurata abia de vre-o căti'va ani nu avemu de a luá in consideratiune numai insuribile ce se receru dela unu Episcopu sî dela unu Archieppu, nu avemu sa considerâmu numai ca acel episcopu sî archieppu are sa conduce archidieces'a din metropoli'a restaurata, ci trebuie, că români gr. orientali ai acestei provincie metropolitane restaurate sa mai cugetâmu si la jun'a organisaione a bisericei noastre facuta in intielesulu institutiunilor ei primitive si tre-

FOLIOARA.

La mormentulu

Escentiei Sele Présantitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

In freta dum fluvii curent, dum montibus umbrae Lustrabunt, convexa polus dum sidera pascet, Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.

Virgilius.

Unu gemitu de durere, de-amaru sî desperare Esit'a adi din pieptulu copilei lui Traianu. Pe arepe de folgeru strabate 'n departare, Si'n ochi produce lacremi la ori-ce pamantenu.

Pre-a muselor cîmpia român'a tenerime Fiindu imprasciata „mentiuna“ si-dicea ; Momentulu inse-o 'npinge in negra adencime, Caci vuetu dorerei din ce in ce crescea.

Ah móre! cruda móre! . . . acum te desfatéza, Ca-ci astadi din gradin'a sermaniei romanimi A tale mâni gliacióse, ce lumea maltratédia, Rapiru a nostra fala, o-au smulsu din redacini!

Cadiosi barbate mare, cum cade de furtune Unu pomu tardiu in véra de scupte-'nevoiatu. Dar' faptele-ti maretie pastrá-voru alu Teu nume Pan' tempulu si-a oprire alu seu eternu umblatu!

Acum traiesci departe in lume fericita Lipsitu de ori-ce sgomotu, ce-asfasesi pre pa-

mentu; Colu sub umbr'a désa, ce tie-ti fu menita De cîndu pâsisi cararea, ce duce la mormentu.

In urm'a T'a remase o gente tristata Plangendu la lacremi vale, ca o-ai abandonat Biseric'a-ti iubita la culme inaltiata In tene adi jelesce pre mirele-si amato.

Er' musele sancte de tene patronate Rogat'au intristarea se-nbrace tempululu loru;

Si din fatal'a óra stau tôte 'ngenunchiate, Plangându cum plângu copii la capulu mamei loru.

A T'a voce potentă se misice e in stare; Deci róga cu-neltre pre-a lumei imperatru

Că sa ne inzestredie iér' cu unu spiritu maue, Ce barc'a ni-a scuti-o de valulu spumegatu!

Protectorn fusi in lumea acést'a volburósa

La totu celu-ce odata vertutea si-a alesu;

Prestéza onorea ast'a si din culmea pompósa

Natiunei Tale-iubite, ce tende la progresu!

Că'n dile deparitate cu mrlta pietate

Pre Ten' te-oru venerare nepoti de stranepotu;

Si fiiloru voru dice ce spuna mai departe,

C' Andreiu Baronu Siagun'a lucrat'e pentru loti!!

Graz Iuliu 1873.

Teodoru Ceotea,
st. philos,

Cuventare.

Compusa sî rostita de aburientele George Baiulescu cu ocasiunea impartirei premielor la gimnasiul rom. gr. or. din Brasovu.

Onorabila adunare sî iubilitoru colegi! Viéti'a omenesca este o caletoria pre o cîmpia intinsa; iéra caletori suntemu noi maritorii. Mii si mii de drumuri docu la loculu destinat si tôte acestea de-a drépt'a si de-a stâng'a suntu preserate cu locuri de odichna si de adepotire pentru că se primésca pre caletoriu. Ostenitul de drumu 'si indrepta fîsce-care muritoru pasii sei cîtra unu astfelui de locu. — Unul dupa o surta repausare, indata ce s'a recreatu, pleca, că se nu remâna indreptul consotiloru sei. Altul pré multiemitu cu loculu unde a ajunsu si incântat de frumsetiele acestuia, doresce sa petreca mai indelungu aci in multiemire si fericire, dara nu-i este posiblu; cu dorere trebuie sa se desparta de totu ce-i este placutu si iubitul si sa plece machinitu pentru că se ajonga pre consotii sei de drumu.

Intr'o crisa tocmai astfelui de neplacuta se asta maturisantii anului acestuia, caci intocmai că si

elu de măhniti trebuie sa ne despartim de acela, cari ne suntu mai iubiti, trebuie se perasimu ceea ce ne-a fostu si ne este mai scumpu. Trebuie se perasimu pre acela, cător'a le datoram puseniunea nostra din presinte, sa ne despartim de profesorii nostrii, dela carii ne-amu câscoigatu cultura si moralitatea, suntemu siliti sa ne despartim de institutul in care ne-amu pusu bas'a la desvoltarea nostra spirituala, de institutul care ne-a laptaln la peptulu seu cu laptele adeverurilor eterne! Noi suntemu siliti a trece de aci inainte intr'altu stadiu alu desvoltarei si perfectionarei noastre spirituale.

Fia-mi daru iertatul onorata adunare a areta cu acést'a ocasiunea solemna in putine cuvinte: ce sperantie nutrimu noi fatia cu acestu institutu nationalu de educatiune si inventiamentu pentru influintia binefacatorice a avut-o asupra-ne in decursulu studieloru nostre gimnasiale si de ce simtieminte mari e patrona inim'a noastră in ultimele momente ale despartirei noastre cu trupul de acestu institutu.

„Omulu asiá precum ieșe din mân'a cea plastică a naturei, mai ca nu este nimic'a, decât sa cultate, dice Wieland. „Elu trebuie sa se desvolte insusi, sa se perfectioneze insusi sa-si dea elu insusi politura din urma carea varsa asupra-i lustru si gratia, — scurtu, omulu asiá dicindu trebuie sa fie unu alu doilea creatoriu.“

Precum instrumentul celu mai escentulu nu produce efectulu acceptato de cărdele lui nu voru fi astfelii atinse, că sa produca tonurile cele mai ascunse si mai delicate, astfelii nici omulu dotat cu cele mai nobile si mai bogate facultati nu poate produce ce-va demnu de aceste facultati eminente; nu poate merge pre drumulu adeveratu pre care poate ajunge la gradul celu mai inaltu de perfecțiune, căreia facultatile lui nu se voru cultivă si desvoltă harmonice, căreia nu li se va dă o direc-

buie sa cugetâmu mai departe, ca, că ori-ce institutiune nouă are inimici interni și esterni, cari aru dorî ca ea adeca organisațiunea acăstă sa nu prinda radacini, ci deodata său treptat sa venim la absolutismulu și pote nepotismulu urgisitu ori și unde a fostu elu vre-o data, și se incubéza, trebuie sa cugetâmu mai cu séma ca inimicăi esterni voru cauă că autonomia cea frumosa a bisericei noastre sa devina iera o dependintia a altor dependintie, său mai popularu dîsu, cōd'a cōdeloru și pre urma prad'a strainilor. Dara trebuie sa le cugetâmu totă aceste, pentru că sa ne convingemu mai multu și mai multu ca avemu datorintia serioză sa ne gandim și congresulu sa se gandescă pre cine ne va alege de archipastoriu.

Tocmai impregurarea cea delicata, in carea se află jun'a reorganizatiune a metropoliei noastre ne indemna că pre lângă cele citate cu privire la insusirile Archieppului nostru viitoriu, sa credem ca nu va fi de prisosu a aminti odată și de insusirea ce o tratăza S. Ioanu Gura de aur in tractatulu seu despre preotia (cap. 9.), uude dice, ca preotulu sa nu aiba pofta de demnitate, său sa nu se aambitioneze că cu ori-ce pretiu sa ajunga la demnitate. Ceea ce se dice de preotu se pote dice și de eppu și de ori-ce creștinu. Noi sperâmu, ca omeni de aceia carii numai din ambițiunea desideră voru aspiră la scaunulu nostru archeepiscopal nu suntu și nu voru fi. Purcidiendu in se dela acea macsima populaře, dara drépta, ca „grigia buna incungura primejdia rea“, atragemu atențiunea celor ce se cuvinte și in partea acăstă, pentru că simtiendu-se acum său mai tardiu ceva de feliu acestă, sa se intempine, ba sa se previna reulu. Pentru că reulu pote fi mare din unu atare casu. Eata ce dice S. Ioanu Gura de aur: „De se va purta (elu) cum-va cu patima spre dmunitatea acăstă (carea vrea sa o ajunga), va aprinde, dupa ce au ajunsu la ea și mai infocatu flacără,

tione acomodata. — Acăstă este inse in stare se-o faca numai educatiunea in strinsa legatura cu instruciunea.

O educatiune buna radica pre omu preste cele-lalte creature, sadesce in muritoriu inca in etate frageda moralitatea și religiositatea. Iera ocea ce nu pote indeplini educatiunea, parintii trăpesci, acea indeplinesce instructiunea adaca invetiatori parintii susțesci. Acestia strabatu inlauntrulu spiritului, lu scrutăza, ii estindu cerculu cunoștiințelor și alu ideilor și nisuescu a-i indigita calea virtutiei și a adeverului impreuna cu parintii locrédia ei la desvoltarea unei vointie tari și resolute la formarea caracterului unui jone, din care se se desvólte unu barbatu cu principii stabile, unu barbatu cu unu caracteru firmu și solidu.

O astfelu de influintia binefacatoré a avutu intr'onu gradu forte mare și asupra nostra acestu focalariu, acestu templu sacru din ale căruia divine doctrine și consiliuri resare unu faru conducatoriu pre marea cea furtunosa a vietiei. Inimile nostre suntu cuprinse de simtieminte de recunoșintia, de devotamentu și de pietate fatia cu toti cari susțieu și spriginescu acestu parnasu sublimu.

Esprimandu cu solemnitate și pietate fișca prea demnului parinti pentru acestu institutu Présantitului Archiepiscopu și Metropolitu Andrei Baronu de Siagun'a, pre care nepregetatoreea mórte ni l'a rapită prea de tempuriu din midiloculu nostru unu: „fia-i tieran'a usiora și memori'a eterna“, me reintorce cu respectu cătra prea on. comisariu consistoriale, cătra presentii institutori, cătra venerabilulu cleru brasiovénă, cătra onoratii esori ai scolei și ai bisericei, in genere cătra toti binefacatorii și spriginitorii acrstoru scole națiunale și esprimu ca ceriulu sa le daruiescă taria și putere, spre a putea conduce junimea româna pre calea progresului, a binelui și a moralitătiei, că ceriulu sa-i apere de totu reulu, că sa ajunga la adenci betrânelie, pentru că sa-si vedia fructele ostenelelor loru.

Fia-mi permisu, onorata adunare, a exprimă in-

să dupa ce au apucat' o cu forță, se va supune, că sa o aiba cu siguranta in proprietate, la miu de rele, fia că sa linguisescă, său sa-i placa ceva nenobilu și nedemnu, său sa faca spese mari de bani.“

Dara in fine noi mai trebuie sa cugetâmu, ca in jun'a nostra organizațiune este impletita și afacerea posteritatiei noastre cea mai scumpă și cea mai delicata, scol'a. Vomu trebuie sa ne cugetâmu, să cu noi congresulu la cultivařea acestui ramu plapandu și amenintiatu astazi de multe și varie fortune. De aceea ne vomu gandi, să se va gandi congresulu cu noi, ca de unde sa luâmu pre unu urmasiu demnu alu acelu ce a datu peptu cu unu ministru absolutisticu și ultramontanu din tempulu cându absolutismulu și concordatulu era in flórea puterei loru, spre a aperă scólele noastre de perdere totale, de unde sa luâmu pre unu demnu urmasiu alu acelu ce pre cându putien'a prevedere și infumurat'a nesciintia a unor corifei din acea parte a „inteligintei“, carea se inchina in tota diu'a la alti idoli, desprețuia, persiflă și prigonea procedură cea intielépla și in adeveru națiunale a repausatului Metropolitu, ierasi intru aperarea scólelor noastre de periculi, apară scólele cu bratii puternici sub scutul bisericei.

Congresulu asiā dara sa-si aduca aminte ca nu are numai de a alege metropolitu, dara are și de a dă Archidiecesei unu archeepiscopu. Congresulu are sa cugete, care este missiunca unui Archieppu său Eppu in archidiecesa său dieces'a sea, și avendu inaintea ochiloru investiaturile și asiediamintele bisericei, sa sia in frica lui Ddieu conscientiosu și se aléga. — Noi mai multu nu pretendem.

Pusetiunea bisericei fatia cu statulu.

(Muntii apuseni.)

Voindu a astă neascine sorgintea ingerintelor, cari au de urmare decadintia unei națiuni și a omului preste totu de pre nivoul culturei atâtă

numele colegilor mei simtieminte de recunoșintia, de devotamentu și de pietate fatia cu toti cari susțieu și spriginescu acestu parnasu sublimu.

Esprimandu cu solemnitate și pietate fișca prea demnului parinti pentru acestu institutu Présantitului Archiepiscopu și Metropolitu Andrei Baronu de Siagun'a, pre care nepregetatoreea mórte ni l'a rapită prea de tempuriu din midiloculu nostru unu: „fia-i tieran'a usiora și memori'a eterna“, me reintorce cu respectu cătra prea on. comisariu consistoriale, cătra presentii institutori, cătra venerabilulu cleru brasiovénă, cătra onoratii esori ai scolei și ai bisericei, in genere cătra toti binefacatorii și spriginitorii acrstoru scole națiunale și esprimu ca ceriulu sa le daruiescă taria și putere, spre a putea conduce junimea româna pre calea progresului, a binelui și a moralitătiei, că ceriulu sa-i apere de totu reulu, că sa ajunga la adenci betrânelie, pentru că sa-si vedia fructele ostenelelor loru.

Me intorcu in specialu cu respectu cătra dnii institutori și i asiguru in numele colegilor mei, cumca preceptele, ce ni le-a inspirat le vomu folosi dupa dorintia dloru, ca intocmai că cătra nisces binefacatorii mari, carii au sadit in inimile nostre idei nobile, care ne voru servit totu-déun'a de basa și de indreptariu pentru viitorulu nostru le vomu pastră in interiorulu nostru o recunoșintia via.

Me intorcu in fine și cătra voi fratiloru colegi, cu carii amu petrecutu unu sîru de ani si luptelor noster pre intrecute in palestra acăstă, și cu carii pote numai voiu veni nici odată in legatura atâtă de strinsa și esclamandu-ve unu remasu bunu, iau permissionna a mai adaogă și acestea.

Se simu, fratiloru colegi, activi, sa ne deprindem cu totulu la lucru, căci „activitatea este legea vietiei; sudorea fruntei este sacra apa a botediulu moralu alu omului, prin care elu se face o ființa superioara nobila, capabila de ori și ce sacrificii, și demnu de a fi numit domnitorulu suveranu alu pamantului.“ Si apoi scimu ca „nil sine magno vita

*) Dr. Iuliu Barasch.

acelei scientifice cătu acelei morale și urmarindu procesulu desvoltării loru, vedem, ca inaintarea, progresulu, vointia spre a deveni incătu se pote la o perfectiune, au aternatu și dela natura insti-tutiunilor prin care unul său altu poporu au trecutu.

Institutionile legislatore a unui Lyceurgu au prefacutu in vechime poporul din Sparta intr'unu poporu resboiosu ferit de totu lucrul și desfrâ-narea, (pâna la unu tempu. R.) iera Atenienii pedindu creațiunile legiste a unui Solone devenira cu tempulu prin cultur'a loru scientifico-morale la periodulu celu de aur; asemenea au prefacutu institutionile creștinismului intregu globalu te-restru, radicându pre oménii crescuti prin atari institutiuni la gradulu culturei in care se află astazi, — carea inse prin patimile oménilor au devenit a fi unu ce forte relativu.

Abstragendu dela totă acestea și indreptându-ne privirea numai la patria nostra și la situařinea ei actuală și indeosebi la poporul român, lu vedem a balansă intre libertate că fetu alu culturei sele și intre sclavia carea cascându-si gor'a rapace lu inferioridă și lu amenintia cu ametiela asiā de mare incătu numai licurarea luminei morale pastrate că unu amanetu alu veritutie stram-siesci lu mai sustiene spre a nu se cofundă.

Două poteri vedem a fi active spre a con-grigi de fericirea poporului și acestea sunt: biserică și statulu. Ambe acestea institutioni și au de meta fericirea oménimii, și de aceea ambe suntu avisate a se sprigini unu pre alta in desvoltarea loru. Dar' dorere! judecându fără preocupaře, la noi le vedem mai ca amu d'ce diametralu opuse de unde urmădia ca se află in luptă unu cu altu si apoi este sciugă ca luptă are sa se termine cu o victoria.

Spre a poté predice „victoria“ trebuie a cunoscă si pusetiunile strategice ce ocupă acestea dōne poteri. Vedem d. e. biserică nostra mantuirea nostra din tempestatile și vicisitudinile templorū feudali reinviata pre bas'a unei constituui librale, prin statorni'a marelui meteoru apusu de pre orisoantele bisericei dreptu-maritō crescendu și radicându-se spre unu viitoru feric; de alta parte vedem statulu nisindu-se a concentră totă vieti'a publica in mâinile sele.

Principiul și problem'a bisericei este a ajunge la putintă că credinciosilor sei sa le facă posibile o vietiuire onesta pre pamentu și sa-i dispună

laboro dedit mortalibus*, nimică nu se da in vietiua muritorilor fără multă ostenă și dupa cum dice Sofocle :

οὐ γὰρ λόγοι τὸν βίον σπουδάζουμεν
λάμπον ποιεῖσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς δῶροις.
μένον. (Oed. Col. 1158.)

nu prin cuvinte ne silimă noi atâtă de multă sa ne glorificăm vieti'a, decătu prin faptele noastre.

Sa avem o purtare buna, că lumea sa se pote convinge din conduită nostra, ca studiula nobilității ijm'a infrenédia passiunile și ornédia frunta cu modestia și pudore. Si atunci vomu aretă ca la noi nu se potrivesce assiom'a: qai proficit in litteris, sed deficit in moribus, non profit.

Unire și buna intelegeră intre noi la fapte bune este a treia ceea-ce trebuie sa ne insusim pre lângă cele dōne, adeca, diligintia mare și moralitate. Devotamentulu, onorea, totă simtieminte cele mari și nobile suntu pânea și vinulu spiritelor unite.

Remasă bunu dară și succesu favorabilu scum-pilor colegi, și celu atotu puternicu de că după unu intervalu óre care sa ne reintâlnim ierasi cu totii inarmati cu armele blânde Minerve pre terenul socialu, pentru că se luptămu impreuna pentru prosperitatea instructiuniei și pentru fericirea națiunii și bisericei nostra: numai astfelu vomu poté noi recompensă incătu-va binefacerile primite dela acestu institutu dară cu totii:

Sa prosperedie și se progresedie instrucționea cu pasi gigantici și sa se respandescă din palatul celor bogati pâna in colibele celor seraci, că sa devina unu bunu comună, care de sigur ne va măntui de pericolulu, de care suntem amenintati.

Fia memori'a eterna a fundatorilor repausati!

Traiesca toti binefacerii, spriginitorii și in-stantorii acestui institutu!

Infioresca națiunea!

*) Horatiu. Sat. I, 9. 60.

a fi apli pentru căstigarea celei eterne avendu de midilöce ducetorie la scopu, moralitatea și religiositatea. —

Statoul care tocmai aru avé detorintia a spri-gini biserică in acéstă nesuntă fără nici o condiție, și a lucră pentru sustinerea unei corela-tiuni corecte și cordiale cu atât'a mai vertosu cu cătă ca ajungerea problemei bisericei cu adeveratele interese ale statului nu stau in nici un'a colisiune, — vedem statul stăruindu a aduce d. e. la noi la realizarea stipulatiunilor testamentarie ale lui Szechény, servindu-se de o purcedere in urmă cărei in curențu ne vomu tredî ca va reclamă in estasulu seu că in tierile apartienatore de corón'a st. Stefanu numai acela are dreptu la existentia, care se va conformă proiectului de magiarisare, practisatu cu ostentatiune — dara fără nici unu succesu! — dela datarea inaugurării sistemului doalisticu.*)

Spre comprobare la cele premise ne potu ser-vi chiaru inaltele dispusetiuni ministeriale emanate in tempulu din urma spre a dovedi și aretă in-grigirea cea mare ce o are intru a contribui la fericirea poporului ce au sörtea nu pré de invi-diatu, de a aperă și sacrifică avere și chiaru și vietă pentru sustinerea intregitătiei statului, cari ingrigiri se incoronădă cu urmatorele:

Art. de lege XXXVIII din anu 1868. in § 11. dice: „Confesiunile in tōte comunitătile, unde locuescu credinciosii loru, potu insintă institutu pentru instructiunea populare, din propriele poteri, și pentru sustinerea astfelui de institute pote luá in pretensiune și concursulu credinciosilor loru in modulu și proportiunea determinăndă de repre-sentantii acestor' a dupa datin'a de pâna acum'a, potu alege pre invetiatori etc.“

Mai tōte comunitătile din muntii apuseni, cari tōte se tieno de comitatulu Albei inferiore, basate pre acésta lego in comitetele desbatendu caus'a instructiunei ou astuto cu cale dupa datin'a și usul de pâna acum'a că in prelimariulu comunale sa se primésca și salariile invetiatorilor din acelu motivu, cūci la acésta misi-ună sacra se potu devotă numai atunci individu qualificati, déca subsistintă le va fi asigurata și nu voru fi espusi eventualitătiei și bunei plăceri a preceptorului incredintat cu scótarea salariului invetiatorescu, dara ce sa vedi! Ioaintându-se acestea decisiuni a comitetelor comunale la comitetul comitatensu spre aprobar; fără respectu la legea sanczionata, precum și la momentuositatea ce în-volve acésta cestiune cu privirea la fericirea po-porului și chiaru și a statului, acelea decisiuni fără nici unu temeu s'au stersu și reieptatul**); deci in fati'a unei atare situatiuni no potemu decătu a ne revocă in memoria unele ordinationi cătra dicasterii ale regimului absolutistica — care in multe privintie era mai bunu pentru poporu — prin cari li se impunea că se fia mai activi la scótarea de contributioni și numai unde acestea se persistu sa se silésca poporul și la contribuire banala și pen-tru caus'a instructiunei și asiā nu ne remâne de-căto a strigă o tempora o mores.***)

Contra acestei impugnării a legei și a drept-

*) Ne pare reu ca nu potemu consumti aici nici decum cu dlu autoru alu articulului. Referintă cea nouă intre statu și biserica, despre carea, nota bene, in Ungari'a pâna acum numai se vorbesce, nu este nici decum productul lui Szechényi. Se căutămu in Itali'a, in Germani'a etc. sa vedem ce se intempla acolo și ne vomu convinge ca directiunea, acésta nouă este unu ce nascutu afara de teritoriu corón'ei S. Stefanu. Altă aru trebui se fia dorile nōstre in fati'a cestiunei atinse in articulu, dara nu tocmai impregiurarea, carea cătu ne privesce pre noi, e destulu de bine regulata prin art. IX din 1868, pre care este basatu statutul nostru organicu.

R.
**) Unu comitetu comitatensu inca nu e nici statul, nici regimul și asiā déca comunele respective se au vediutu nedreptătite de unu comitetu comitatensu potéu gasi carări de a-si esoperă dreptulu dene-gatu. De alta parte legea trebuie intelésa bine, ea îndréptă pre confessiuni la propriele loru poteri. Oménii nostri cari sciu a se plâng asupră legilor trebuiā din vreme sa esopereze din aloduri ajutătore de cari se pote dispune liberu organele jurisdicțiuniali bisericescii scolarii, dara nu sa se arete cu neincredere cătra acestei și sa le dea numai că de pomana căte unu ajutoriu. Sassi astfelii au facutu.

R.
***) Absolutismulu poftitu este unu testimoniu de nematuritate politica pentru cine 'lu poftesce. Oredéca ne amu imagină ca constitutiunalismulu de fatia e absolutisticu aru fi indata mai bine de noi? In ab-solutismu este cetatiénulu legatu de nu se pote miscă, acum déca nu voimu noi sa ne miscăm, cine e de vina?

tului celu prelindu alu ave unu poporu intr'unu statu constitutionale in genero s'au fostu facuto proponerea că sa se faca o remonstrare la locuri-le mai inalte; dara se vede ca presimtiulu de a se face nedreptate poporului ce se timbrédia la tōte ocasiunile unde subversédia interesele de cultura și in specie la români, iau amagitu pre toti intru a lasă acésta pentru tempuri mai favorabili?!!*)

O nouă și poternica dovedă despre concep-tulu și missiunea ce crede a ave regimulu in cee-ace privesce imbrâncirea și trivirea națiunei române la starea de elotu (?!) și care pote fi criteriulu celu mai marcatu a intentionilor acelui-si, este emisulu ministrului de culte și instructiune din 10 Iuniu a. c. Nr. 257, emanatul cătra consistoriulu gr. or. din Sabiu prin care:

Inaltu acelui-si i se impone strasformarea cărilor scolastice, că unele ce contine idei și doctrine contrarie scopului de magiarisare (Vorba se sia R.) și anume:

1. Cartea de cetera pentru scólele populare române de Z. Boiu unde pre paginile 111, 112, 113, 130 și 133 se accentuiéda, ca patria și proprietatea românilor este Ardélulu, ca impre-giurarea că români astatori compacti in oriente fiindu suditii a loro patru staturi sa-i indemne la emulare și rivalisare in virtutile stramosiesci și pre lângă aceea se comite și peccatul acelui ca Ardélulu se tractéda că o provincia autonoma a imperiului austriac!

2. Elemente de Istori'a patriotică și univer-sala pentru scólele populare de Z. Boiu, pre pagin'a 74, 112, 113, și 114, contine aceleia-si principii, — pericolose statului.

3. Elemente de Geografia, pentru scóle popu-lari române gr. or. de Z. Boiu, resp. paginile 111, 113, 116, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 136, 138 și 141, contine asemenea cuprinso și anume Ardélulu sa tractéda separatu de Ungari'a și autorele 'lu imparte cum n'au mai fostu impartitul in partea nordica, ostica, sudica și apusena și nationalitatea româna prin doc-trine false contr'a statului magiaru cu deosebire prin tractatul „O privire asupr'a tienutului din Hatieg“ prelucratu de G. Baritiu, și sfara de acea Banatulu inca 'lu tractéda că o provincia de sine statatória afirmându-se ca majoritatea populationei in Ardélulu și Banatu o formédia români — cee-ace cu aesioma ca in tierile apartienatore de corón'a Ungariei tōta suflarea e ungurésca și ca aerulu care 'lu respirâmu cuprindă ingredientu de vietă din stepele și pust'a ungurésca, vine in contradicere — și se agita mai departe și prin acea ca Ioann Hunydy se espune a fi de origine româna și in fine se amintesc și acea ca principele Michaiu Eroulu aru fi batatutu batai'a românescă pre car-dinalulu Andreiu Batori la Sielimberu la a. 1559, — cee-ace națiunei magyara nu-i suna bine la urechia. — Asiā acestea cărti cuprindiendo nescé principii atâtă de false și pericolose!! Pentru inflorirea constituutiunei statului magyaro dlu mi-nistru recuira pre Pré Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu gr. or. că pâna la incepitulu anului scolasticu 1873/4 aceleă cărti sa se modifice in sensulu constituutiunei patriei, cāci la din contra nu va intârdi a cere interventiunea ministrului de in-terne pentru de a elimină acestea cărti din scólele române.

La atât'a nu potemu fi pregatiti, pre lângă tōte ca suntemu dedati cu atari mesuri, — și asiā statul ne ataca totu ce no este propriu ba ne ataca chiaru și fortaréti'a in carea națiunea româna și-au depusu cele mai scumpe garantii ale existen-tiei sele ne asaltéda scóla prin acésta automa'bisa-ricescă.**)

Pre lângă tōte acestea inse ca obstrude co-fertia a mistifică adevărulu, și siguru că intr'o scóla unde dirigéda unu invetiatoriu cu conscientia, eu tōte ea in cărtile ce se voru relipiră nu va fi iertat a constată ca in Ardélulu și Banatu majori-tatea populationei o formédia români totusi acea-lu va spune densulu și le va istori cu entuasi-

*) Dolce farniente! ce bunu mai esti! Eata aci avemu cheia'i situatiunei nōstre!

**) Sí unu ministru pote sa nu fia infalibile, toc-mă că și unu autoru de articuli diurnalistic. Afaceria cu cărtile basédia pre o erore să ea va fi descrucata prin organele cencernente. Sa ne ferimă de a zugravii pre dr. mai negru de cum este.

asmu despre saptele eroice ale lui Michaiu, Stefanu, Mircea s. a. și originea descendentei arpadiane o va aretă in gălatatea sea; asiā incă va scî se-co-lariulu din crud'a tineretă ca de cine are sa se ferescă, și pre cine are de a imită in vietă.

Uou invetiatoriu.

Comitetulu loteriei pentru ter-minarea bisericei române din Dev'a cu insistența róga pre toti domnii și dom-nele ce au bine-voit u se insarcină cu rendarea losurilor a tramite comitetului banii, terminulu pen-tru inapoiat losurilor fiindu espirato dela 1 Iuliu.

Doritorii maai potu ave losuri adresendu-se la la Dn'a Constant'a de Dunc'a Schiau, Deva.

Concursu.

La scól'a capitala gr. or. din Saliste proto-presbiteratul tract. Sabiului I. e de a se ocupă unu locu de invetiatoresa pentru fetitie, sub urma-torele conditioi :

1. Lé'a anuale e statorita la 250 fl. v. a. pre lângă acésta se da cuartiru liberu cu 2 inca-peri și o culina séu tanda și 3 stângini de lemne de focu.

2. Concurantei sa-i fia possibile a dă fetitie-loru instructiune din cărtile de invetiamantu in lim-b'a româna și germana și de va puté și in cea magiara.

3. Sa i fia possibile a instrui fetitiele in modu teoreticu și practicu in lucruri de mâna, in genere și cu respectu la impregiurările casnice de prin Saliste, și

4. sa pote instrui in gatitulu de bucate; in gradinaritu de legumi și in cele ce atinge purtarea sociale și de buna cuviintă.

Româncele, cari unescu conditioile de susu se voru preferi; asemenea și alte persoane de alta națiunalitate, cari voru documenta prin vre-unu atestatu, ca au mai functionat că invetiatoresa la vre-unu institutu de invetiamantu privatu séu publicu, séu voru dovedi ea au absolvat vre-unu cursu de pedagogia in vre-unu pensionu.

Cele ce voru sa concurga la ocuparea acestui postu sa-si inainteze suplicele negresitu pâna la 15 Augustu 1873 cal. nou la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste, cāci dupa espirarea acestui ter-minu concurantele nu se voru mai consideră.

Din siedintă comitetului paroch. gr. or. Saliste, 2 Iuliu 1873.

Comitetulu parochiale in contielegere (1—3) cu par. protopresbiteru respect.

Concursu.

Devenindu unu postu de invetiatoriu la scól'a capitala normala gr. or. și confessională din opidu'Resnari vacantu se deschide prin acésta concursu.

Pentru acestu postu este anuatim unu salariu de 350 fl. v. a. 60 fl. v. a. relutu pentru cuar-tiru și lemne.

Concurantei voru ave sa documenteze ca suntu teologi absoluti și versati in cantările bisericesci, și ca celu putiu au absolvat gimnasiul infer.

Absolutii de gimnasiu voru și preferati.

Concurantei voru ave a-si asterne petitionile loru bine instruite celu multu pâna in 30 Augustu cal. nou prin vener. scaunu protopopescu la ofi-ciuu comunale alu opidului Resnari.

Resnari 22 Iuliu 1873.

(1—3) Oficiul comunala.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a II din Feldiór'a, in Protopiatulu greco-orientalul alu II. alu Brasiovului, statotarie din 1034 suslete, se scrie concursu pâna la 5. Augustu 1873.

Emolumentele suntu:

a) Pre lângă venitulu stolare se află portiune canonica, și fondu parochialu de 24½ jugere semanatura și fenatiu.

b) In bucate 200 ferdele cucuruzu.

c) Cuartiru parochialu liberu.

Doritorii de a ocupă acésta statuine au a sub-sterne conurantele loru subscrisului, instruite in sensulu statutului organico și a Regulamentului adus de Sinodulu archidiecesanu din estu anu (a se vedea protocolul Sinodului archid. 1873) pâna la terminulu susu atinsu.

Brasiovu in 5 Iuliu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu. Ioanu Petriou protopopu.

(2—3)